

УДК 502.131.1(477.8)

<https://doi.org/10.31713/vs220238>

Мошинський В. С., д.с.-г.н., професор, Клименко М. О., д.с.-г.н., професор, Клименко Л. В., к.с.-г.н., доцент (Національний університет водного господарства та природокористування, м. Рівне, v.s.moshynskiy@nuwm.edu.ua, m.o.klimenko@nuwm.edu.ua, l.v.klimenko@nuwm.edu.ua)

ОБҐРУНТУВАННЯ ПІДХОДІВ ДО ВИЗНАЧЕННЯ СТРАТЕГІЧНИХ І ОПЕРАЦІЙНИХ ЦІЛЕЙ СТАЛОГО РОЗВИТКУ МІСТА РІВНОГО

У статті проаналізовано Стратегію розвитку Рівного на період до 2040 року, яку була розроблена на матеріалах SWOT-аналізу і має кілька недоліків щодо узгодження її стратегічних і операційних цілей з Національними екологічними цілями. Запропоновано стратегію доповнити стратегічною та операційними цілями в екологічній сфері. Узгодження екологічних цілей в екологічній сфері Стратегії з Національними екологічними цілями пропонується здійснювати з дотриманням наступних до них вимог, які узгоджуються зі змістом стратегічного бачення, зорієнтовані на реальні ресурси, відповідають Національним цілям, мають бути досяжними і оцінюватися кількісно та якісно.

Запропонована нами стратегічна ціль в екологічній сфері міста включає чотири операційні цілі та низку завдань, які призначені для виведення критичних показників екологічної сфери на конкурентний рівень Івано-Франківська, Луцька.

Ключові слова: стратегія; стратегічні цілі; операційні цілі; завдання; показники; ризики.

Постановка проблеми. Глобальні цілі сталого розвитку для країн світу були визначені у *Порядку денному на XXI століття* (Ріо-де-Жанейро, 1992 р.), Йоганнесбурзькій декларації та Плану дій щодо подальшого впровадження принципів сталого розвитку Світового саміту з проблем сталого розвитку (Йоганнесбург, 2002 р.), доповіді «*Майбутнє, якого ми прагнемо*» (Ріо-де-Жанейро, 2012 р.)

Цих цілей було задекларовано – 17 і 169 конкретних завдань, які були затверджені у 2015 р. на засіданні Генеральної асамблеї ООН з питань сталого розвитку [1].

Світовий досвід впровадження засад сталого розвитку засвідчує, що при розробці стратегій сталого розвитку країн, регіонів, міст передбачається досягнення об'єднаних цілей, а саме: зменшення соціальної нерівності, економічного зростання, конкурентоспроможності бізнесу, забезпечення екологічної безпеки (або екологічної стійкості).

В Україні у процесі визначення стратегічних і операційних цілей сталого розвитку регіонів, міст, об'єднаних громад практикують визначення також трьох стратегічних цілей, які стосуються соціальної, економічної, екологічної складових їх розвитку на довгострокову перспективу. При цьому слід зазначити, що визначення стратегічних цілей сталого розвитку на цих рівнях здійснюються на підставі проведення SWOT-аналізу за участю представників влади, бізнесу, громадських організацій і науки, і не практикуються інші підходи щодо визначення цих стратегічних цілей іншими методами.

Відповідно пошук і обґрунтування інших методів і способів визначення стратегічних цілей сталого розвитку на всіх рівнях, від локального до державного, набуває особливої актуальності.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Вивченню концептуальних засад сталого розвитку на локальних і регіональних рівнях присвячені наукові праці [2–10], в яких висвітлюються підходи визначення стратегічних і операційних цілей та завдань сталого розвитку міст і об'єднаних громад за результатами SWOT-аналізу. Проте питання формулювання стратегічних і операційних цілей сталого розвитку міст і об'єднаних громад на підставі кількісних і якісних показників соціальної, економічної, екологічної сфер цих адміністративних одиниць потребує проведення додаткових досліджень.

Мета та завдання досліджень. Мета роботи передбачала обґрунтування підходів з використанням кількісних показників і конкурентних переваг до визначення стратегічних і операційних цілей сталого розвитку міста на прикладі екологічної сфери.

Досягнення мети передбачало вивчення наступних завдань: здійснити аналіз та оцінку визначених стратегічних і операційних цілей у стратегії сталого розвитку м. Рівне на період до 2040 р.; (сформулювати) обґрунтувати стратегічні й операційні цілі розвитку екологічної сфери м. Рівне за кількісними та якісними показниками і прогнозом їх змін на віддалену перспективу.

Об'єкт дослідження. Процеси, що протікають в екологічній сфері міста.

Предмет дослідження. Показники, які характеризують стан екологічної сфери міста.

Методи дослідження. При проведенні досліджень використовувались методи аналізу порівнянь, системного аналізу, SWOT-аналізу.

Результати досліджень. За визначенням В. П. Кучерявого, міста, як і люди, мають свої долі, свої біографії [11]. Одні з них стрімко розвиваються, а інші – занепадають і навіть зникають.

У ХХ столітті Афіньська хартія визначала місто як просторове поєднання функцій житла, відпочинку та праці, тоді як в Європейській хартії міст місто розглядається як бажане місце досягнення історичного компромісу між економічними, соціальними та екологічними вимогами [12].

У нашому визначенні будь-яке місто є надскладною соціо-економіко-екологічною системою, яка має конкретні характеристики за класами, типами, ознаками і, у більшості випадків, є відкритою, динамічною, нелінійною, надскладною, багатофункціональною, мобільною, цілеспрямованою системою, якій притаманні цілі, темпи, стадії, напрями розвитку [13].

Ретроспективний аналіз розвитку міст України засвідчує, що вони були побудовані й розвивалися на основі екстенсивної моделі, для якої притаманною є етапність – від малого поселення до містечка, міста, з наростаючими протиріччями між економікою та станом довкілля.

Внаслідок цього більшість міст України мають справу зі складними та загрозливими проблемами, а саме: низькими темпами розвитку економіки, зростаючою бідністю, наявністю безробіття, нерівністю, нерозвиненою та застарілою інфраструктурою, низькою якістю публічних послуг, відсутністю почуття безпеки жителів, низькими показниками тривалості життя населення, незадовільним станом довкілля, наявністю загрози біорізноманіттю, деградацією ґрунтів, забрудненням повітря, відсутністю сортування й утилізації твердих побутових, небезпечних та токсичних відходів, підвищеним рівнем шуму і електромагнітних випромінювань, незадовільним станом питної води, обмеженим доступом до альтернативних джерел енергії.

Однак, нарощування темпів соціо-економіко-екологічного розвитку при переході на засади сталого розвитку може мати і

позитивні аспекти, а саме: збільшувати пропозицію матеріальних благ для задоволення попиту населення; сприяти зростанню продукування духовних благ (освіти, науки, культури); покращувати функціонування системи охорони здоров'я; збільшувати частку національного доходу на душу населення.

У свою чергу зростання доходу забезпечує: зниження негативного впливу антропогенної діяльності на стан довкілля міста (за рахунок фінансування природоохоронних заходів); екологічну підготовку кадрів; впровадження комплексу маловідходних і ресурсощадних технологій та реалізацію інших заходів природоохоронного характеру; підвищення рівня життя населення міста у безпечному довкіллі.

Виходячи з цього, недопустимо підвищувати рівень соціо-економічного розвитку міста без врахування екологічної складової та її покращення.

Відповідно до SWOT-аналізу стану м. Рівного в екологічній складовій виявлено наступні слабкі сторони: висока щільність забудови міста; дефіцит вільних територій; використання для перевезень пасажирів застарілого парку автобусів; висока забрудненість поверхневих вод озера Басів Кут, р. Устя та її приток [10].

У Стратегічному баченні на 2040 рік м. Рівне повинне стати одним із найбільших у Східній Європі логістично-торгівельних центрів із розвиненою інфраструктурою, сучасним і конкурентним економічним потенціалом. Це місто, яке створює можливості для самореалізації, відкрите, екологічне [10].

Для досягнення цього бачення у стратегії розвитку міста сформульовано три стратегічні цілі.

Третя стратегічна ціль. *«Місто, соціально-орієнтоване на мешканців, у якому безпечно та затишно»* – передбачає реалізацію операційних цілей, які орієнтовані на покращення стану екологічної складової, а саме: **3.1.** *«Місто дружнє до дітей та людей з вадами»* і **3.2.** *«Розвиток рекреаційних та екологічних зон міста»*.

Для цього необхідні: **3.1.2.** модернізація просторової інфраструктури міста (шляхом створення безпечного середовища); **3.2.1.** створення екологічних затишних зон у місті для відпочинку та прогулянок (шляхом збереження і покращення стану водних об'єктів, облаштування у прибережних зонах нових зелених просторів із парками, алеями, спортивними майданчиками); **3.2.2.** популяризація

рекреаційних можливостей міста (шляхом проведення культурних, спортивних, освітніх заходів у зелених зонах міста); **3.2.3.** підвищення ефективності використання води та енергоресурсів (шляхом впровадження міської системи управління ТПВ, модернізації мережі РОВКП ВГК «Рівнеоблводоканал» з метою зменшення втрат води і підвищення її якості, забезпечення стабільного електро- і газопостачання міста) [10].

На нашу думку, стратегічна та операційні цілі в екологічній сфері міста, сформульовані у Стратегії розвитку Рівного на період до 2040 року, не повною мірою відповідають Національним екологічним цілям, які визначені Законом України «Про основні засади (стратегію) державної екологічної політики України на період до 2030 року» № 2697-VIII від 28.02.2019 р.

Узгодження екологічних цілей розвитку в екологічній сфері м. Рівного на період до 2040 року з Національними екологічними цілями нами пропонується здійснювати з дотриманням наступних до них вимог, які узгоджуються зі стратегічним баченням; зорієнтовані на реальні ресурси; відповідають національним цілям; мають бути досяжними; оцінюються якісними показниками (експертами); оцінюються кількісно з використанням даних, наведених у Статистичних щорічниках України (наявності конкурентних переваг або їх відсутності).

Аналіз відповідності цілей Стратегії розвитку м. Рівного на період до 2040 року національним екологічним цілям представлено в табл. 1.

Таблиця 1

Аналіз відповідності цілей Стратегії розвитку м. Рівного на період до 2040 року національним екологічним цілям

Національні екологічні цілі	Стратегічна ціль в екологічній сфері м. Рівного	Операційні цілі в екологічній сфері м. Рівного
1. Формування в суспільстві екологічних цінностей і засад сталого споживання та виробництва	3. Покращення екологічної сфери життєдіяльності міста шляхом формування екологічно безпечного середовища як необхідної вимоги для	3.1. Формування у жителів міста екологічних цінностей і підвищення у них екологічної свідомості ++
2. Забезпечення сталого розвитку природно-ресурсного потенціалу України		3.2. Забезпечення сталого розвитку природно-ресурсного потенціалу міста ++

продовження табл. 1

4. Зниження екологічних ризиків з метою мінімізації їх впливу на екосистеми, соціально-економічний розвиток та здоров'я населення	покращення умов проживання населення та здоров'я міських жителів ++	3.3. Зниження екологічних ризиків з метою мінімізації їх впливу на соціально-економічний розвиток і здоров'я населення ++
5. Удосконалення та розвиток державної системи природоохоронного управління		3.4. Удосконалення та розвиток регіональної системи природоохоронного управління ++

Примітка: авторська розробка, операційні цілі 3.1–3.4 нейтральні по відношенню до 3-ї національної екологічної цілі.

Для експертної оцінки відповідності цілей використовували п'ятибальну шкалу, а саме: (++) – цілі стратегії добре узгоджені з екологічними цілями; (+) – цілі стратегії та екологічні цілі принципово узгоджуються; (0) – цілі стратегії та екологічні цілі нейтральні по відношенню одні до одних; (-) – цілі стратегії та екологічні цілі не узгоджуються; (- -) – цілі стратегії та екологічні цілі принципово суперечать одні одним.

Як видно з табл. 1, в якій наведено результати встановлення відповідності стратегічної та операційних цілей Стратегії розвитку м. Рівного на період до 2040 року національним екологічним цілям, запропоновані нами стратегічна і операційні цілі добре узгоджені з національними екологічними цілями.

Рекомендується досягнення операційних цілей в екологічній сфері здійснювати шляхом виконання заходів, завдань і проєктів (табл. 2).

Таблица 2

Перелік завдань, призначених для досягнення операційних цілей в екологічній сфері

Операційні цілі	Оцінка	Завдання
1	2	3
Ціль 3.1. Формування у жителів міста екологічних цінностей і підвищення у них екологічної свідомості	++	Впровадження освіти в інтересах сталого розвитку, екологічної освіти та виховання з метою підвищення у жителів екологічної свідомості. Забезпечення участі науковців, бізнесу і громадськості в ухваленні управлінських рішень у сфері охорони навколишнього природного середовища та природокористування

продовження табл. 2

<p><i>Ціль 3.2.</i> Забезпечення сталого розвитку природно-ресурсного потенціалу міста</p>	<p>++</p>	<p>Впровадження основних засад Стратегії державної екологічної політики в збалансоване лісоуправління (збереження зелених насаджень) Вдосконалення державної статистичної звітності використання природних ресурсів та забруднення навколишнього середовища Зменшення негативного впливу процесів урбанізації на навколишнє середовище Недопущення необґрунтованого знищення зелених насаджень та незаконного відведення земельних ділянок, зайнятих зеленими насадженнями, під будівництво Забезпечення сталого управління водними ресурсами за басейновим принципом Забезпечення сталого використання та охорона земель, зменшення втрат біорізноманіття Недопущення зростання рівнів забруднення атмосферного повітря міста та погіршення якості питної води</p>
<p><i>Ціль 4.</i> Зниження екологічних ризиків з метою мінімізації їх впливу на соціально-економічний розвиток і здоров'я населення</p>	<p>++</p>	<p>Зниження рівня забруднення атмосферного повітря міста та поверхневих вод озера Басів Кут, р. Устя та її приток Покращення якості ґрунтів та впровадження ефективної системи підвищення їх родючості Запровадження управління екологічним ризиком на основі моделювання, прогнозування з метою захисту природних екосистем, здоров'я населення Запобігання розповсюдженню інвазійних видів рослин, поширенню уражень зелених насаджень міста Впровадження сталої системи управління відходами та небезпечними хімічними речовинами</p>
<p><i>Ціль 5.</i> Удосконалення та розвиток регіональної системи природоохоронного управління</p>	<p>++</p>	<p>Посилення спроможності природоохоронного управління у проведенні комплексного моніторингу стану навколишнього природного середовища Забезпечення цільового бюджетного фінансування природоохоронних заходів та недержавного інвестування природоохоронних проєктів Удосконалення професійної підготовки фахівців у системі охорони довкілля</p>

Примітка: авторська розробка.

Як видно з табл. 2, в якій сформульовані завдання для досягнення операційних цілей Стратегії розвитку м. Рівного до 2040 року, вони також добре узгоджуються з Національними екологічними цілями та завданнями.

Враховуючи відсутність конкурентних переваг, судячи зі статистичних даних середніх міст України на 2017 рік (Івано-Франківська, Луцька, Мелітополя), Рівне характеризується: високими показниками викидів забруднюючих речовин від стаціонарних джерел – 11,68 кг/особу, тоді як у містах порівняння від 1,8 до 5,3 кг/особу; високими показниками утворення відходів I–III класів небезпеки – 6,89 кг/особу, а у містах порівняння від 1,3 до 2,4 кг/особу; малою площею зелених масивів та насаджень – 22,9 м²/особу, а у містах порівняння від 23,2 до 47,9 м²/особу; низькими витратами на природоохоронну діяльність – 12,5 грн/особу, а у містах порівняння від 198,1 до 224,2 грн/особу.

У 2020 році показники стану екологічної сфери у Рівному не зазнали значних змін на краще у порівнянні з іншими середніми містами України і складала величини: викидів забруднюючих речовин від стаціонарних джерел – 15,4 кг/особу, утворення відходів I–III класів небезпеки – 5,05 кг/особу; площ зелених масивів та насаджень – 23,0 м²/особу, інвестицій і поточних витрат на охорону навколишнього середовища – 51,2 грн/особу.

Виникає потреба внесення доповнень до стратегічної і операційних цілей та завдань Стратегії розвитку Рівного на період до 2040 року з метою виведення цих критичних показників екологічної сфери на конкурентний рівень.

Операційна ціль 3.2. Забезпечення сталого розвитку природно-ресурсного потенціалу міста.

Завдання. Недопущення необґрунтованого знищення зелених насаджень та незаконного відведення земельних ділянок, зайнятих зеленими насадженнями, під будівництво.

Збільшення площ зелених масивів і насаджень повинно стати одним із пріоритетних завдань для планування розвитку та інтеграції елементів живої природи у міський простір. Це посприє збільшенню продукування кисню, зниженню захворюваності населення та підвищуватиме привабливість міста Рівне.

Що ж для цього потрібно зробити: розробити концепцію розвитку зелених масивів і насаджень у прибережних зонах озера Басів Кут, річки Устя і її приток Боярчик та Тиннівський.

Місто має облаштувати у прибережних зонах нові паркові зони, квітники, алеї, пішохідні та велосипедні доріжки, обсажені декоративними кущами.

Індикатори успіху: 1) довести площу зелених масивів і насаджень до 30 м²/особу; 2) здійснити реконструкцію та доукомплектування парків «Хімік», «Молоді», зелених масивів; 3) збільшити обсяг капіталовкладень та інвестицій в озеленення міста.

Завдання. Забезпечення сталого управління водними ресурсами за басейновим принципом.

З цією метою водні об'єкти міста мають використовуватися для рибальства, купання населення та мати привабливий вигляд.

Що ж для цього потрібно зробити: розробити проекти очистки від осаду Басівкутського озера, русла р. Устя; розробити проект упорядкування русл і водоохоронних зон річок Боярчик і Тиннівської.

Індикатори успіху: 1) проект очистки від осаду озера Басів Кут; 2) проект упорядкування водоохоронних зон і русл річок Боярчик, Тиннівська.

Завдання. Недопущення погіршення якості питної води.

Невідповідність якості питної води за хімічними та мікробіологічними показниками санітарно-гігієнічним вимогам обумовлює зростання захворюваності населення міста. Виникає потреба в уточненні цих впливів на стан, рівень захворюваності населення міста та покращення якості питної води.

Що ж для цього потрібно зробити: відновити роботу колонок подачі питної води у житлових масивах з метою регулярного відбору зразків для проведення контролю її якості; для знезараження питної води підприємствам рекомендувати використовувати гіпохлорит натрію марки А; мінімізувати витрати води в системах централізованого водопостачання.

Індикатори успіху: 1) відновлення роботи колонок подачі води на вулицях міста в кількості 20 штук; 2) мінімізація витрат води від аварій у системі централізованого водопостачання до рівня 3%; 3) доведення якості води Басівкутського озера, річок Устя, Боярчик, Тиннівська до II класу якості; 4) упорядкування Басівкутського пляжу.

Завдання. Недопущення зростання рівнів забруднення атмосферного повітря міста.

Зростання рівня забруднення атмосферного повітря

забруднюючими речовинами спричиняє підвищення показників захворюваності населення міста та скорочення тривалості життя.

Що ж для цього потрібно зробити: підприємствам – основним забруднювачам атмосферного повітря міста необхідно модернізувати газоочисне обладнання (фільтри), а за їх відсутності встановити сучасне газоочисне обладнання та фільтри.

Індикатори успіху: 1) зменшення викидів забруднюючих речовин в атмосферне повітря міста від стаціонарних джерел на 50%; 2) запровадження обліку викидів забруднюючих речовин від пересувних джерел.

Операційна ціль 4. Зниження екологічних ризиків з метою мінімізації їх впливу на соціально-економічний розвиток і здоров'я населення.

Завдання. Упровадження сталої системи управління відходами.

За показником накопичення відходів I–III класів небезпеки Рівне накопичує їх в розрахунку на особу від 5 до 6,8 кг, що у 3 рази більше, ніж у Луцьку та Івано-Франківську. Виникає потреба в проведенні досліджень щодо встановлення реальної ваги накопичення відходів населенням міста.

Що ж для цього потрібно зробити: провести наукові дослідження та встановити реальні показники накопичення відходів I–III класів небезпеки жителями міста; переглянути тарифи на вивезення відходів відповідно до їх реальних величин, встановлених експериментально; запровадити сортування твердих побутових відходів із видаленням органіки, теплотворних компонентів, скла зусиллями ОСББ та на сортувальному підприємстві.

Індикатори успіху: 1) запроваджена система поводження з твердими побутовими відходами; 2) часткова компенсація тарифу на поводження з відходами.

Завдання. Запровадження управління екологічними ризиками на основі моделювання та прогнозування з метою захисту здоров'я населення.

За результатами наукових досліджень учених НУВГП було встановлено, що переважна більшість поширення хвороб населення міста корелює з обсягами викидів забруднюючих речовин від стаціонарних, пересувних джерел.

Одночасно було встановлено, що захворюваність населення на рак легенів у місті обумовлюється об'ємною активністю радону в

будинках і густиною потоку радону з поверхні ґрунту.

Що ж для усунення цих ризиків необхідно зробити: розробити математичні моделі оцінювання і прогнозування впливу обсягів викидів забруднюючих речовин від стаціонарних і пересувних джерел на поширеність основних хвороб населення міста; об'ємної активності радону і густини потоку радону з поверхні ґрунту на рак легень населення.

Індикатори успіху: 1) картосхеми територій міста з визначенням зон ризиків для проживання населення від обсягів викидів забруднюючих речовин в атмосферне повітря й об'ємної активності радону в будинках.

Висновки. Аналіз Стратегії розвитку Рівного на період до 2040 року, яка розроблялась на підставі результатів, отриманих при проведенні SWOT-аналізу, засвідчує про її декларативність у визначенні 3-х стратегічних і операційних цілей, зорієнтованих на вирішення проблем у соціальній, економічній і частково в екологічній сферах.

Задекларовані в Стратегії три операційні цілі, які побічно зорієнтовані на покращення стану екологічної сфери, не повною мірою відповідають Національним екологічним цілям і потребують визначення самостійної стратегічної цілі в наступній редакції: «Покращення екологічної сфери життєдіяльності міста шляхом формування екологічно безпечного середовища як необхідної вимоги для покращення умов проживання населення та здоров'я міських жителів».

Узгодження екологічних цілей в екологічній сфері Стратегії розвитку Рівного на період до 2040 року з Національними екологічними цілями пропонується здійснювати з дотриманням наступних до них вимог, які узгоджуються зі змістом стратегічного бачення, зорієнтовані на реальні ресурси, відповідають національним цілям, мають бути досяжними, оцінюються кількісно та якісно.

Стратегічна ціль в екологічній сфері міста включає чотири операційні цілі та завдання, які узгоджуються з Національними екологічними цілями і призначені для виведення критичних показників екологічної сфери (високі викиди забруднюючих речовин в атмосферу від стаціонарних джерел 11,6 кг/особу, утворення відходів I–III класів небезпеки 6,9 кг/особу, мала площа зелених масивів та насаджень 22,9 м²/особу, низькі витрати на природоохоронну діяльність 12,5 грн/особу) на конкурентний рівень,

досягнутий у містах Івано-Франківськ, Луцьк, Мелітополь.

1. Цілі сталого розвитку 2016–2030. URL: <http://www.un.org.ua/ua/tsili-rozvytku-tysiacholittia/tsili-staloho-rozvytku>. (дата звернення: 08.06.2023).
2. Про Стратегію сталого розвитку «Україна – 2020» : Указ Президента України від 12.01.2015 р. № 5/2015. URL: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/5/2015/conv> (дата звернення: 08.06.2023).
3. Васильєва О. І., Васильєва Н. В. Концептуальні засади сталого розвитку територіальних громад. *Інвестиції: практика та досвід*. 2018. № 8. С. 74–78.
4. Циклаурі О. Б. Інтеграція цілей сталого розвитку міст і громад в умовах децентралізації в Україні. *Менеджер*. 2018. № 1. С. 209–217.
5. Микитась М. В., Плоский В. О. Сталий розвиток міст: стан досліджень, міжнародний та український досвід. *Енергоефективність в будівництві та архітектурі* : наук.-техн. зб. ; відп. ред. П. М. Куліков. Київ : Нац. ун-т буд-ва і архіт., 2017. Вип. 9. С. 168–173.
6. Дерун Т. М., Кочерга О. П. Цілі сталого розвитку в системі стратегічного планування розвитку територіальних громад. *Державне управління: удосконалення та розвиток*. 2021. № 4. URL: <http://www.dy.nauka.com.ua/?op=1&z=2052> (дата звернення: 08.06.2023). DOI: 10.32702/2307-2156-2021.4.34
7. Павліха Н. В., Войчук М. В. Концептуальні засади управління сталим розвитком міста в умовах європейської інтеграції та реалізації реформи децентралізації. *Регіональна економіка*. 2018. № 3(89). С. 29–35.
8. Стратегія економічного та соціального розвитку м. Рівного на 2015–2019 роки.
9. Герасимчук З. В., Середа О. В. Стратегічне управління розвитком міст: теорія, методологія, практика : монографія. Луцьк : Вежа-Друк, 2014. 276 с.
10. Стратегія розвитку Рівного на період до 2040 року. URL: <http://investrv.org.ua/storage/web/source/1/1qW5AFOEdx0fdCRFWGH2bewRuFvlyK8x.pdf> (дата звернення: 08.06.2023).
11. Кучерявий В. П. Урбоекологія : підручник. Львів : Світ, 1999. 360 с.
12. Клименко Л. В. Обґрунтування стратегічного бачення, місії, цілей та завдань сталого розвитку міста Рівне. *Вісник НУВГП. Сер. Сільськогосподарські науки*. Рівне : НУВГП, 2021. Вип. 2(94). С. 98–110.
13. Коваленко А. О. Урбанізація і стратегічне планування сталого розвитку міст. *Екологічний вісник*. Дніпро, 2017. № 4. С. 67–77.

REFERENCES:

1. Tsili staloho rozvytku 2016–2030. URL: <http://www.un.org.ua/ua/tsili-rozvytku-tysiacholittia/tsili-staloho-rozvytku>. (data zvernennia: 08.06.2023).
2. Pro Stratehiiu staloho rozvytku «Ukraina – 2020» : Ukaz Prezydenta Ukrainy vid 12.01.2015 r. № 5/2015. URL: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/5/2015/conv> (data zvernennia: 08.06.2023).
3. Vasylieva O. I., Vasylieva N. V. Kontseptualni zasady staloho rozvytku terytorialnykh hromad. *Investytsii: praktyka ta dosvid*. 2018. № 8.

S. 74–78. 4. Tsyklauri O. B. Intehratsiia tsilei staloho rozvytku mist i hromad v umovakh detsentralizatsii v Ukraini. *Menedzher*. 2018. № 1. S. 209–217. 5. Mykytas M. V., Ploskyi V. O. Stalyi rozvytok mist: stan doslidzhen, mizhnarodnyi ta ukraïnskyi dosvid. *Enerhoefektyvnist v budivnytstvi ta arkhitekturi*: nauk.-tekhn. zb. ; vidp. red. P. M. Kulikov. Kyiv : Nats. un-t bud-va i arkhit., 2017. Vyp. 9. S. 168–173. 6. Derun T. M., Kocherha O. P. Tsili staloho rozvytku v systemi stratehichnoho planuvannia rozvytku terytorialnykh hromad. *Derzhavne upravlinnia: udoskonalennia ta rozvytok*. 2021. № 4. URL: <http://www.dy.nayka.com.ua/?op=1&z=2052> (data zvernennia: 08.06.2023). DOI: 10.32702/2307-2156-2021.4.34 7. Pavlikha N. V., Voichuk M. V. Kontseptualni zasady upravlinnia stalym rozvytkom mista v umovakh yevropeiskoi intehratsii ta realizatsii reformy detsentralizatsii. *Rehionalna ekonomika*. 2018. № 3(89). S. 29–35. 8. Stratehiia ekonomichnoho ta sotsialnoho rozvytku m. Rivnoho na 2015–2019 roky. 9. Herasymchuk Z. V., Sereda O. V. Stratehichne upravlinnia rozvytkom mist: teoriia, metodolohiia, praktyka : monohrafiia. Lutsk : Vezha-Druk, 2014. 276 s. 10. Stratehiia rozvytku Rivnoho na period do 2040 roku. URL: <http://investrv.org.ua/storage/web/source/1/1qW5AFOEdx0fdCRFWGH2bewRuFvlyK8x.pdf> (data zvernennia: 08.06.2023). 11. Kucheriavyi V. P. Urboekolohiia : pidruchnyk. Lviv : Svit, 1999. 360 s. 12. Klymenko L. V. Obgruntuvannia stratehichnoho bachennia, misii, tsilei ta zavdan staloho rozvytku mista Rivne. *Visnyk NUVHP. Ser. Silskohospodarski nauky*. Rivne : NUVHP, 2021. Vyp. 2(94). S. 98–110. 13. Kovalenko A. O. Urbanizatsiia i stratehichne planuvannia staloho rozvytku mist. *Ekolohichni visnyk*. Dnipro. 2017. № 4. S. 67–77.

**Moshynskyi V. S., Doctor of Agricultural Sciences, Professor,
Klymenko M. O., Doctor of Agricultural Sciences, Professor,
Klymenko L. V., Candidate of Agricultural Sciences (Ph.D.),
Associate Professor (National University of Water and Environmental
Engineering, Rivne)**

JUSTIFICATION OF APPROACHES TO DEFINITION OF STRATEGIC AND OPERATIVE GOALS OF SUSTAINABLE DEVELOPMENT OF THE CITY RIVNE

The article performed the analysis of the development Strategy of Rivne within the period of the year 2040, being worked out on the basis of the results received while performing SWOT-analysis which testify its declarativeness when defining three strategic and operative goals oriented towards the solution of

problems in social, economic, and partly ecological spheres.

Three operative goals declared in the strategy are obliquely oriented to the improvement of ecological sphere state and don't fully respond to the National ecological goals and require the definition of independent strategic goals in the next edition «The improvement of ecological sphere of city life activity by forming ecologically safe environment as necessary requirement of improvement of population living conditions and health of city inhabitants».

Agreement of goals in the ecological sphere of development Strategy of Rivne within the period of the year 2040 with National ecological goals is suggested to realize complying the following requirements which are agreed with the contents to strategic vision, oriented to real resources, meet national goals, should be achievable, are evaluated quantitatively and qualitatively.

Defined by us the strategic goal in ecological sphere of the city includes four operative goals: formation of ecological values of the city inhabitation and raising their ecological consciousness, provision of sustainable development of natural resource potential of the city, reduction of risks aimed at minimization of their impact on social and economic development and health of the inhabitants, improvement and development of regional statistics of environmental management.

These goals include tasks which coincide with National ecological goals and are meant for their withdrawal from critical condition according to quantitative and qualitative indices (high emission of pollutants into atmosphere from stationary sources (11,6 kg/per person), small area of green massifs and plantations (22,9 m²/per person) low costs on environmental protection activity (12,5 hrn/per person) – on the competitive level achieved by the cities of Ivano-Frankivsk, Lutsk, Melitopol.

Keywords: strategy; strategic goals; operative goals; tasks; indices; risks.